

УДК 336.6

Житар М.О.

*кандидат економічних наук,
заступник директора навчально-наукового
інституту фінансів, банківської справи,
доцент кафедри банківської справи та
фінансового моніторингу
Університету державної фіскальної служби України*

Немсадзе Г.Г.

*голова наглядової ради
ПАТ «ЗНВКІФ «Дженерал Інвестмент Ресурсес»»*

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ АРХІТЕКТУРИ КОРПОРАЦІЙ

Статтю присвячено розробленню концептуальних засад забезпечення фінансової архітектури корпорації. Доведено, що розроблення концептуальних засад забезпечення фінансової архітектури корпорації покликане забезпечити стабілізацію фінансового стану корпорації та створення привабливих умов для інвестування. Запропоновано до основних складників концептуальних засад забезпечення фінансової архітектури корпорації включати: мету, принципи; завдання; методи; механізм та критерій ефективності. Обґрунтовано, що розроблені концептуальні засади забезпечення фінансової архітектури корпорації закладають теоретико-методичні основи комплексної системи антикризового фінансового управління.

Ключові слова: фінансова архітектура, корпорація, механізм забезпечення фінансової архітектури, концептуальні засади.

Житарь М.О., Немсадзе Г.Г. КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ ПОЛОЖЕНИЯ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ФИНАНСОВОЙ АРХИТЕКТУРЫ КОРПОРАЦИИ

Статья посвящена разработке концептуальных основ обеспечения финансовой архитектуры корпорации. Доказано, что разработка концептуальных основ обеспечения финансовой архитектуры корпорации призвана обеспечить стабилизацию финансового состояния корпорации и создания привлекательных условий для инвестирования. Предложено к основным составляющим концептуальных основ обеспечения финансовой архитектуры корпорации включить: цель, принципы, задачи; методы; механизм и критерий эффективности. Обосновано, что разработанные концептуальные основы обеспечения финансовой архитектуры корпорации закладывают теоретико-методические основы комплексной системы антикризисного финансового управления.

Ключевые слова: финансовая архитектура, корпорация, механизм обеспечения финансовой архитектуры, концептуальные основы.

Zhytar M.O., Nemsadze G.G. PRIORITY OF FINANCIAL SECURITY INNOVATION AGENCIES GENERAL SECONDARY AND HIGHER EDUCATION IN UKRAINE

The article is devoted to the development of conceptual bases for ensuring the financial architecture of the corporation. It is proved that the development of the conceptual framework for ensuring the financial architecture of the corporation is designed to ensure the stabilization of the financial condition of the corporation and create attractive conditions for investment. Proposed to the main components of the conceptual framework to ensure the financial architecture of the corporation include: the purpose, principles, objectives; methods; mechanism and criterion of effectiveness. It is substantiated that the developed conceptual bases for the financial architecture of the corporation lay the theoretical and methodological foundations of an integrated system of anti-crisis financial management.

Keywords: financial architecture, corporation, financial architecture providing mechanism, conceptual basis.

Постановка проблеми. В умовах фінансово-економічної нестабільності особливої актуальності набувають механізми трансформації фінансової діяльності вітчизняних корпорацій для підвищення її ефективності та забезпечення стабільного функціонування корпорацій у довгостроковій перспективі. Головною метою ефективності корпорації, безперечно, є успіх залучення капіталу, результати від його використання та вплив окремих характеристик фінансової архітектури, серед яких: структура власності, структура капіталу, структура корпоративного контролю, ефективність діяльності корпорацій. Однак у більшості робіт вплив цих характеристик досліджується окремо, а отже, є необхідність розроблення концептуальних засад забезпечення фінансової архітектури корпорації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні та практичні аспекти фінансової архітектури корпорацій досліджували багато зарубіжних учених, серед яких можна виділити: М. Барклі, Р. Брейлі, С. Бріггема, Р. Вишню, Г. Демсеца, Т. Долгоп'ятову, Р. Ентова, І. Івашківську, Р. Капелюшнікова, М. Кокорєву, Б. Коласа, Р. Ла Порта, Ф. Лопеса де Силанеса, С. Маєрса, К. Сміта, А. Степанова, Д. Фінерті, Дж. Ван Хорна, А. Шляйфера та ін. Серед вітчизняних науковців, які досліджували проблема-

тику, можна відзначити праці: Н. Бичкової, М. Білик, І. Бланка, І. Зятковського, М. Кужелєва, В. Мельника, О. Лактіонової, О. Терещенка, А. Поддєрьогіна, В. Федосова, Л. Федулової, С. Юрія та ін.

Мета статті полягає у розробленні концептуальних засад забезпечення фінансової архітектури корпорації, що покликане забезпечити стабілізацію фінансового стану корпорації та створення привабливих умов для інвестування.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналіз теоретичних засад забезпечення фінансової архітектури корпорації дає змогу розробити концептуальний підхід до забезпечення фінансової архітектури корпорації, практичне впровадження якого може здійснюватися на основі реалізації механізму оптимізації компонентів фінансової архітектури корпорації.

Взаємозв'язок між фінансовим механізмом та механізмом оптимізації фінансової архітектури корпорації полягає у тотожності сфери реалізації інструментарію цих механізмів, тобто сфери фінансових відносин. Як зазначає І.В. Колесова, фінансовий механізм є системою управління, і його успішне функціонування прямо пов'язане з використанням категорій теорії управління виробництвом. Протягом розкрити сутність фінансового механізму досить

складно, оскільки закономірності управління фінансами корпорацій досліджені ще недостатньо. Причина такого положення полягає в недооцінці основних досягнень теорії управління виробництвом, яка дає методологію підходу до вирішення актуальних для всієї економіки проблем посилення впливу фінансів на виробництво [1].

Можна виділити два основні підходи до розуміння суті фінансового механізму підприємницької структури [2]. За першим підходом усі фінансові відносини, які виникають на підприємстві, є фінансовим механізмом будь-якого суб'єкта господарювання, що виявляється через організацію та управління грошовими потоками. Другий підхід, навпаки, характеризує зовнішню організацію фінансів господарюючої одиниці, оскільки фінансовий механізм розглядається як сукупність методів, форм, способів, інструментів, важелів, прийомів впливу на фінансово-економічний стан та розвиток підприємства. Так В.М. Мельник та Н.В. Бичкова запропонували до впровадження в господарську практику механізм оптимізації фінансової архітектури національних корпорацій із виокремленням таких його елементів, як мета, принципи, суб'єкти, об'єкти, цілі оптимізації, завдання фінансової політики, інструменти, критерії оцінки, результати [3]. Розроблений механізм, на думку дослідників, дає змогу формувати таку фінансову політику, яка сприятиме підвищенню ефективності фінансової діяльності національних корпорацій. У роботі І.А. Ломачинської обґрунтовано, що механізм збалансування фінансів підприємства становить цілісну систему управління фінансами, яка призначена для організації взаємодії об'єктів та суб'єктів господарювання у сфері фінансових відносин для впливу через ці пропорції на результати діяльності [4].

До основних складників концептуальних засад забезпечення фінансової архітектури корпорації доці-

льно включати мету, принципи, завдання, методи, критерій ефективності.

Основною метою реалізації концептуальних засад є забезпечення фінансової стійкості корпорації в довгостроковій перспективі.

До основних завдань доцільно віднести:

- акумуляцію і мобілізацію фінансових ресурсів та їх ефективне використання;
- посилення контролю над діяльністю корпорації;
- вирішення конфліктів інтересів між власниками та іншими стейкхолдерами.

Об'єктами фінансової архітектури корпорації виступають її компоненти, а саме структура власності, структура капіталу й якість корпоративного управління як характеристика системи мотивів і стимулів стейкхолдерів корпорації [5].

Суб'єктами реалізації механізму забезпечення фінансової архітектури корпорації є найбільш важливі групи стейкхолдерів: власники, інвестори, менеджери, кредитори, працівники, держава в особі державних органів. Урахування пріоритетних інтересів даних груп на основі досягнення певного компромісу дасть змогу мінімізувати ризик виникнення конфліктів інтересів.

До основних принципів забезпечення фінансової архітектури корпорації доцільно віднести:

- комплексність – охоплення усіх компонентів фінансової архітектури корпорації;
- превентивність – реалізація попереджуючих дій щодо виникнення фінансової кризи;
- терміновість – швидка реакція на кризові явища;
- адекватність – рівень витрат та засоби нівелювання кризи повинні відповідати фазі кризи;
- альтернативність – кожне оптимізаційне рішення повинне мати кілька альтернативних засобів реалізації;
- адаптивність – високий рівень фінансової гнучкості та адаптації структурних характеристик корпорації;

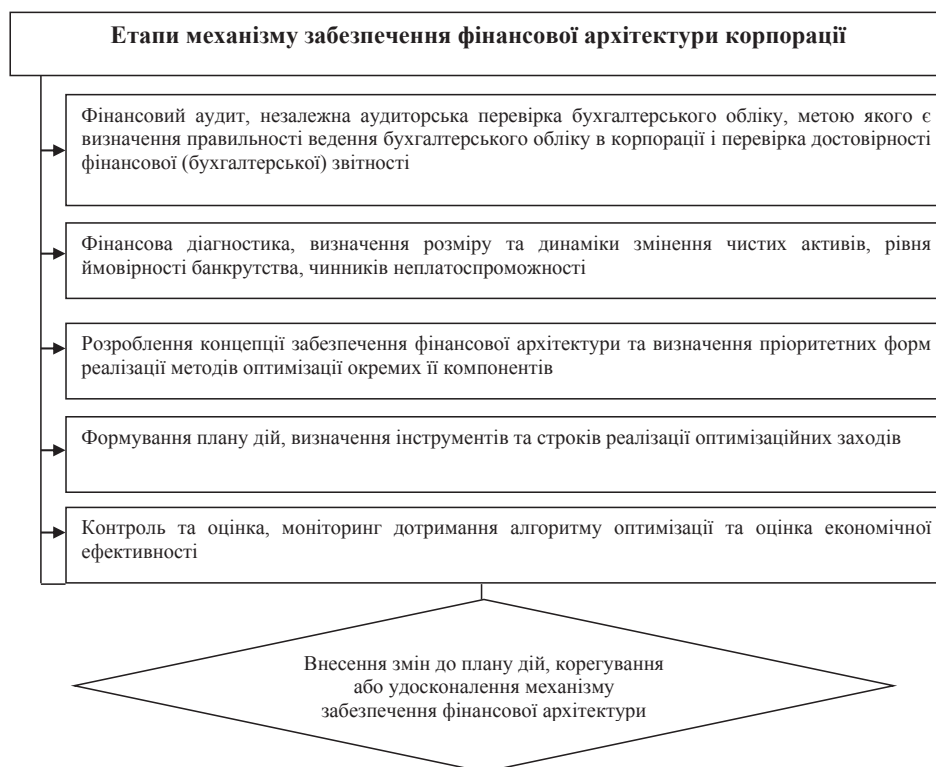

Рис. 1. Схема поетапної реалізації механізму забезпечення фінансової архітектури корпорації

Рис. 2. Концептуальні засади забезпечення фінансової архітектури корпорації

• пріоритетність – корпорація повинна розраховувати на власні фінансові ресурси та резерви;

• ефективність – повинні бути витрати на реалізацію оптимізаційних заходів.

Визначення критеріїв оптимальності компонентів фінансової архітектури корпорації дає змогу здійснювати вибір між альтернативними оптимізаційними заходами для відновлення її платоспроможності та стабілізації фінансового стану. Під критерієм оптимізації з математичного погляду розуміється величина, що в процесі пошуку оптимального рішення повинна набути мінімального або максимального значення [6].

Таким чином, критерієм забезпечення фінансової архітектури корпорації може бути максимізація обсягу фінансових ресурсів за рахунок джерел із мінімальною вартістю та мінімальними трансакційними витратами залучення. Пріоритетним критерієм оптимізації структури власності корпорації, наприклад, можна вважати мінімізацію ризиків поглинання та рейдерства, ймовірність підвищення яких особливо посилюється внаслідок стрімкого зростання боргового навантаження на корпорацію в період фінансової кризи.

Взаємодія елементів механізму забезпечення фінансової архітектури корпорації виявляється в процесі реалізації алгоритму, який наведено на рис. 1.

Отже, з урахуванням вищевикладеного, авторська схема концептуальних засад забезпечення фінансової архітектури корпорації може бути представлена так (рис. 2).

Висновки. Таким чином, визначення фінансової архітектури корпорації зумовлене наявністю чітких причинно-наслідкових зв'язків між її компонентами та їх впливом на сферу фінансового забезпечення діяльності корпорації. Розроблені концептуальні засади забезпечення фінансової архітектури корпорації закладають теоретико-методичні основи комплексної системи антикризового фінансового управління, що покликана забезпечити стабілізацію фінансового стану корпорації, створення привабливих умов для інвестування.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Колесова І.В. Фінансовий механізм корпорацій та напрями його модернізації / І.В. Колесова // Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. – 2011. – № 1.
2. Стріжик У.Р. Суть фінансового механізму суб'єкта господарювання та його структура / У.Р. Стріжик // Економічний форум. – 2012. – № 3. – С. 411–417.
3. Мельник В.М., Бичкова Н.В. Фінансова архітектура національних корпорацій та її вплив на ефективність фінансової діяльності : [монографія] / В.М. Мельник, Н.В. Бичкова. – Тернопіль : Астон, 2012. – 244 с.
4. Ломачинська І.А. Механізм управління фінансами підприємств в умовах трансформації економіки : [монографія] / І.А. Ломачинська. – Одеса : Астропринт, 2011. – 280 с.
5. Житар М.О. Фінансова архітектура корпорації: сутність та компоненти / М.О. Житар, Г.Г. Немсадзе // Збірник наукових праць учених та аспірантів «Економічний вісник університету». – Переяслав-Хмельницький, 2017.
6. Математические методы оптимизации и экономическая теория / Пер. с англ. Г.И. Жуковой, Ф.Я. Кельмана. – М. : Айрис-пресс, 2002. – 576 с.
7. Кужелев М.О. Формування парадигми корпоративної соціальної відповідальності в Україні / М.О. Кужелев // Економічний часопис – XXI. – 2015. – № 3–4(1). – С. 60–63.
8. Кужелев М.О., Житар М.О. Фінансова гнучкість прийняття рішень в інвестиційній діяльності банків : [монографія] / М.О. Кужелев, М.О. Житар. – Київ : Центр учбової літератури, 2016. – 176 с.
9. Бичкова Н.В. Вплив фінансової архітектури національних корпорацій на ефективність фінансової діяльності : автореф. дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит» / Н.В. Бичкова. – Київ, 2012. – 22 с.
10. Лактіонова О.А. Кластеризація типів фінансової архітектури суб'єктів господарювання в Україні / О.А. Лактіонова, А.С. Лук'яненко // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2014. – № 5. – Ч. 4. – С. 71–77.
11. Myers S. Financial Architecture / S. Myers // European Financial Management. – 1999. – Vol. 5. – P. 139.
12. Barclay M.J. On Financial Architecture: Leverage, Maturity, And Priority / M.J. Barclay, C.W. Smith // Journal of Applied Corporate Finance. 1996. – № 4. – P. 4–17.